

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conferentiæ Theologico Morales

Compendiosè propositæ ac breviter resolutæ Ad Usum Directorum
Conferentiarum Hebdomadalium ... DD. Parochorum, Curatorum,
Confessariorúmque omnium

Ex Materia Septem Sacramentorum Atque Justitiæ De Restitutione
Excerptæ

Sargar, Elisaeus

Augustæ Vindelicorum, 1720

De homicidio proximi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41194

mare Judicis sententiæ, utique justæ: quini-
mo talis mortem meritus, ulro se Judici offer-
re potest absque peccato, ut circa ipsum justitia exerceatur.

Ratio est: quia hoc non est se ipsum occi-
dere, sed ex justa causa permittere, ut ab alijs
occidatur, quibus licet.

De homicidio Proximi.

CONFERENTIA. LXXV.

Tyrannus injustè persequitur Innocentem
[ut olim Constantius Athanasium] & mi-
natur urbi excidium, nisi illum interimat,
& caput ejus Tyranno mittat: quæritur, an
tunc pro tuenda urbe liceat Innocentem capite
truncare.

RESOLUTIO prima: Respubl. non po-
test civem Innocentem directè occidere, ita
Communissima Theol. Ratio est: Quia hoc est
intrinsecè malum; adeoque nulla causa ne-
cessitatis excusari potest. Deinde non oportet
de re non sua disponere, eam destruendo abs-
que concessione domini, cujus est: Solus au-
tem Deus est Dominus vitæ innocentis: Ergo
Respubl., non potest illum destruere directè
occidendo.

RESOLUTIO Secunda: Potest autem
Respubl. talem innocentem mittere ad Tyran-
num, non intendendo quidem ejus occisionem
directè, sed tantum suam liberationem. Ita

EX

ex Com. Lessius Laym. & alii. Ratio est : quia tunc non cooperatur directè ad ejus mortem , sed solum indirectè permittendo urgente gravissima necessitate : Nec actio illa traditionis ex se mala est , sed indifferens , esto eâ Tyrannus abuturus prævideatur.

CONFERENTIA. LXXVI.

509. **M**ulier prægnans infirmatur ad mortem, an liceat ei præbere pharmacum , quo foetus intereat ? *R.* Primo, post animationem foetus nunquam licitum esse præbere aut sumere pharmaca , ea intentione , ut sequatur abortus? quia hoc est directè occidere innocentem, tam quoad corpus, quam quoad animam. *R.* Secundo , si certo constet foetum nondum esse animatum , & matrem nisi medicinam accipiat, infallibiliter morituram , licitum esse medicamentum sumere directè tendens ad curationem morbi, etsi timeatur abortus futurus. Ita communiter DD. Et Ratio est evidens : Quia mater habet jus adhibendi remedia necessaria, per se ordinata ad conservationem vitæ, quod non amisit per conceptionem proliæ, ante animationem ejusdem, quia nullum ibi est periculum vitæ spiritualis, & nulla insuper spes vitæ proliæ temporalis, igitur &c. quæ ratio etiam valet pro expellendo directè foetu nondum animato [indirectè etiam animato] quando

quando est spes salutis maternæ, nulla vero animationis vel parturitionis prolis : melius enim tunc est vitam matris servare, quam utramque negligere.

CONFERENTIA. LXXVII.

Dum Judex cœnaret cum Innocentio, cōtingit in civitate homicidium, propter quod Innocentius, sero domum rediens a Vigiliis comprehenditur. Judici sistitur, legitimis testibus reus homicidii convincitur; Quæritur itaque, an Judex possit ac debeat Innocentium condemnare, quem scientia privata novit esse innoxium, & legitima testium depositione Reum? Casus sane difficilis resolutionis, circa quem proinde

510

Certum est, Judicem debere omnem diligentiam possibilem, ac industriam extremam adhibere, ut falsitas detegatur, & innocens liberetur: Quod si autem his omnibus adhibitis Princeps adhuc urgeat, ut fiat justitia secundum allegata & probata; an tunc non præster, ut Judex suo potius officio resignet, quam ut contra conscientiam & veritatem sibi cognitam condemnet Innocentem? Et si hoc ipsum fecerit, Innocentem minimè liberabit, & sibi ipsi damno non levi citra causam erit. Cum ergo innocens Innocentius per alium Judicem, qui ipsum non scit esse innocentem, infallibiliter condemnandus sit, non obstante resignatione innocentis Judicis, sit pro favore Judicis innocentis. X 5 RE

quia
rem,
te gra
ditionis
Tyrann

VI.

em, an
uo for
ionem
aut su
quatur
ocent
mam,
ndum
am ac
m esse
ad cu
ratur,
pens:
ia ne
m vi
rolis,
m ibi
supet
æ ra
fetu
ito)
ando

511.

RESOLUTIO : Judex potest condemnare, quem privatâ scientiâ novit esse innoxium, & legitima testium probatione reum. Ita D. Thom. 2. 2. q. 64. a. 6. ad tertium. *Alensis, Richard. Antonin. Major, Talent, Cajet, Bauner, Azor, Covarruv. & alij.*

Ratiô prima mihi quasi infallibilis est; quando D. Thom. & Scotus noster in idem consentiunt, ita reverâ est, ut sentiunt, sed in propôita difficili quæstione in idem consentiunt, igitur, &c. Prior. M. de D. Th. jam constat : de Scoto probatur in 4. d. 15. q. 4. n. 5. ac Cavello *ibid.* n. 26. ubi dicunt : non peccare, qui in judicio negat crimen verum (sed privatam) in publico sibi impositum. Et dant rationem, quia scilicet potestas humana non potest punire, nisi quæ probari possunt. Hoc enim idem est dicere, ac, judex fori externi seqûi debet sententiam publicam, igitur &c.

Ratiô secunda : Judex fungitur publica autoritate, & ex ea judicat juxta *l. Barbarius ff. de Offic. Prætor.* Ergo oportet eum in controversiis definiendis scientia publica uti, & fidem adhibere iis, quæ sibi ut Judici, & ut personæ publicæ nota sunt, non autem illis, quæ ut privato ei manifesta sunt : non enim pertinet hæc scientia privata ad judicem ut talem, qui ex publicis documentis judicare debet.

Ve.

Verum ad hæc & alia jura, quæ citari solent pro resolutione, facile responderi potest, ea loqui de Judice regulariter se habente, cui nimirum non constat de delicto Rei, nisi per allegatas probationes: in casu autem proposito, ipsi constat innocentia innocentii aliunde, & ex propria experientia: itaque non potest nec debet se accommodare dictis juribus contra suam privatam scientiam. Atqui hinc:

Sequitur utramque sententiam admodum probabilem esse, tum ob autoritatem DDum, tum ob rationes prægnantes, quibus utraque nititur: tu proinde sequere, quam voles.

CONFIDENTIA LXXVIII.

Solet recens occisus emittere sanguinem per vulnus ad præsentiam hujus, & non aliorum: An hoc sit sufficiens signum ad capturam; Vel etiam ad torturam, videt Less. L. 513. 2. C. 29. & com. negative. Ratio est, Quia valde incertum est, unde is ad effectus proveniat: potest enim provenire casualiter, item ex fraude diabolica innocentem condemnandum: item coram consanguineis ex sympathia naturali, aut aliis de causis occultis.

CON-

514.

CONFIDENTIA, LXXIX.

Contingit non ratio, Reum magnâ tormentorum vi coactum falsum sibi Crimen imponere, ob quod, nisi revocaverit, est supplicio afficiendus: an peccet, teneatur ve vocare? Resp. Primo: ad vitanda tormenta levia imponere sibi falsum crimen, ob quod mors illi inferenda est, est peccatum mortale. Ita Comm. Ratio est: quia quilibet tenetur conservare suam vitam, etiam cum aliquo incommodo & dolore, maximè quando mortem non est commertus. Resp. secundo: ad vitanda gravia tormenta, quibus merito præoptari potest mors celerior, non est peccatum saltem mortale imponere sibi crimen falsum, etiam si ex eo mors imminet. Ita Less. L. 2. cap. 7. d. 7. & comm. RR. Ratio est: Quia licet homo teneatur vitam suam tueri, non tamen cum admodum magno dolore ac cruciatu ne scilicet, alius sibi eam eripiat, sicut non tenetur permittere sibi tibiam abscindendam cum tanto dolore: non enim tanto dolore digna est salus. Nec per hoc seipsum iustificare censendus est, qui iusta de causa exponit se ab alio interficiendum. R. Tertio: talem non teneri postea crimen falsum revocare, nisi speret ex retractatione ante mortem facta, se posse mortem effugere absque nova tortura. Ita qui sup. & Ratio est: quia retractando nihil omnino prodest, dum ei non credetur, nisi ve-

lit rursus tormenta subire : igitur cum non retractando nemini faciat injuriam , ad retractandum non tenetur.

CONFIDENTIA. LXXX.

Judex interrogat Reum juridicè , seu cum 515.
semiplena probatione accusatoris & unius testis : an reus tunc teneatur fateri veritatem , quando de ejus vita agitur , vel graviori pœna temporali ?

Probabile admodum esse, Reum in hoc casu non obligari, saltem sub peccato mortali, ad fatendum crimen occultum, quandiu est in spe evadendi. Ita *Ponormis. in Cap. Cum super de confessis, Sylvester. V. Confessio delicti, & alij. Constat ex L. nimis grave, ff. de testibus.* Ubi dicitur : nimis grave esse, imbecillitati humanæ, ut quis teneatur in judicio sanguinis, ad sui necem concurrere, & Judici contra se non plenè procedenti arma subministrare. Ratio fundamentalis est quia hujusmodi interrogatio est, contra naturalem inclinationem vitæ propriæ servandæ, & integritatis corporalis : Ergo non videretur consentanea naturæ humanæ. Unde Confessarius non debet cogere pœnitentem, ut veritatem fateatur, quandiu est spes evadendi.

CON

CONFERENTIA. LXXXI.

516. **R**eus condemnatus est secundum allegata & probata : an teneatur obtemperare sententiae, an vero possit fugere vincula & carceres perfringere ; &c.

R. *Primo* : Quando Reus est iuste condemnatus, non potest se per vim defendere contra iudicem aut ministros. Ita *D. Thom. Less. & Comm.* Pater ex illo *D. Pauli ad Rom. 16. Qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit, & ipse se sibi condemnationem acquirit. Quod vel maximè tunc valet, quando quis iuste condemnatus resistit potestati Iudicis.*

517. *Resp. Secundo* : Reus carceri mancipatus potest ante & post sententiam latam licite fugere, si sententia fuerit mortis vel mutilationis. Ita *cum G. Thom. Cavar. Less. &c.*

Ratio est : quia Reus non conijcitur in carcerem, ut spontè ibi maneat, sed ut ibi detineatur, dum eius causa agitur, ergo si non teneatur, potest fugam capessere.

518. *Resp. Tertio* : Reus condemnatus ad mortem potest licite vincula & carceres effringere ad evadendum. *Est Comm. DD.*

Ratio est : quia cui licitus est finis, eadem etiam licita sunt media necessaria ad illum ; ergo cui licita est fuga, licitum est etiam ad illam se expeditum reddere, eiusque impedimenta removere.

CONFIDENTIA. LXXXII.

Nil frequentius inter Nobiles & Equestres 519.
in Germania, quam ad vindicandam
quamlibet injuriam alterum ad duellum pro-
vocare: an liceat provocato, ad vitandam
timiditatis notam comparere in loco & tem-
pore assignato, Ratio dubitandi est: quia
nisi compareat, habetur ab aliis Nobilibus
infamis, nec in statu militiae & nobilitatis
amplius aestimatur, nec promovetur. &c. Sic
itaque

RESOLUTIO Prima: Non licet duel-
lum ab alio oblatum acceptare ad honorem
conservandum, aut timiditatis notam aver-
tendam. Ita *Comm. apud Laym. p. 3. cap. 3.*
patet ex sententijs novissimè damnatis ab
Alex. VII. 1665. inter quas secunda est:
*Vir Equestris ad duellum provocatus potest illud
acceptare, ne timiditatis notam apud alios in-
currat.* E ratio est evidens: quia id præ-
eisè liceret ob defensionem honoris, & vi-
tandam infamiam, atqui revera sicut nullum
est dedecus, nulla infamia sed merus &
solidus honor; ita nemo prudentum atque
proborum vitio vel infamiae vertere jure po-
test, quod quis legem Dei & Naturæ ob-
servet, & sui ipsius, vel proximi occi-
dendi periculum (absque justa necessitatis
causa) non adeat, cum possit hæc omnia
evitare dicendo v.g. *Ubicunque me aggressus
fueris*

fuers, ecce gladium meum, vel sic: Ego tua ista in dictione opus non habeo, ad me, meumque honorem tuendum, quocumque loco, et tempore paratus hoc gladio defendere, &c. Quod si deinde fiat aggressio, locus erit justæ defensionis. Unde

520.

Ad rationem dubitandi Resp. quod si respuat provocatus duellum, v.g. miles in exercitu, vel Nobilis in aula Principis, debet cedere armis, officio, dignitate, aut excidens Ducis vel Principis favore & gratia ob hignavitæ suspicionem: adeo ut tunc sub titulo honoris ipsius vitæ vel familiæ conservatio periclitetur, omnino fatentur *Naras, Laym, & alii communiter*, licere tunc duellum acceptare, meræ defensionis gratia provocantis sistere: quia tunc esset mera defensio contra injustum aggressorem, qui sua provocations de facto aggreditur honorem provocati, officium, dignitatem, adeoque conservacionem vitæ & familiæ suæ, ut illam ipsi violenter eripiat. Hæc ex *Patrit. nostro 11, s. 10 s. præc. Decalogi c. 2. n. 204.*

CONFERENTIA. LXXXIII.

521.

Tyrannus nimium gravat subditos, non ad Reipubl. sed suum proprium commodum: An cuilibet privato liceat talem occidere.

R. Ty

&. Tyrannum secundum substantiam posse à quolibet ex Republ. licitè occidi, nisi exinde majora mala timeantur. Ratio est, quia talis non est verus Dominus republ. ejusque dominium injustè occupat, adeoque est publicus hostis, in publicos autem hostes omnis homo miles est: Igitur &c. Deinde si licet private iniquum sui invasorem & occidere pro sui defensione, à fortiori licebit eidem interficere injustum invasorem totius republ. cujusmodi est Tyrannus secundum substantiam. Porro qui Tyrannus tantum est secundum modum, sive qui Dominus verus est ac Princeps, nimium tamen gravat ac opprimit subditos, talem occidere prohibet Conc. Constantiens. Sess. 15. Et ratio est, quia subdito non licet occidere Superiorem, donec tota communitas simul conveniat, & judicet excessus ejus esse tales, ob quos merito debeat deponi, & ut hostis patriæ declarari? ut tandem in ipsius personam liceat quidquam attentare: quia tunc desinit esse Princeps.

CONFIDENTIA. LXXXIV.

Pater injustè aggreditur filium, Clericus laicum, maritus uxorem, Dominus servum, Princeps subditum, Dux militem, Prelatus Monachum: Quæritur proinde, an hic liceat vim vi repellere, & aggredientem occidere.

&. Affirmativè, si adhibeatur moderamen inculpatæ tutelæ. X Ra-

Ratio est , quia ius naturale præponderat omnibus alijs iuribus , divinis scriptis & humanis : sive deinde id fiat in loco sacro aut profano , quolibet tempore , etiam contra furiosum , ebrium , vel amentem .

Dictum est : si adhibeatur moderamen in culpa & tutela , quod tunc servatur , quando ea curio adhibetur , sine qua non potest injuria repelli , atque hinc qui majorem vim adhibet , quam opus sit ad injuriam propulsandam , v. g. qui desistentem vel fugientem lædit vel occidit , quem percutiendo vincere potest , peccat quia non utitur jure iustæ defensionis ad injuriam propulsandam , sed ad vindictam sumendam .

CONFERENTIA. LXXXV.

523.

Quidam vult viro nobili , aut militari officiali &c. alapam vel vulnus infligere , an liceat defendendum honorem militantis occidere , Resp. affirmativè . Ratio est : Quia hujusmodi personæ honorem merito plus æstimant , quam magnam pecuniarum copiam : sed possunt occidere invaluorem , ne patiantur damnum in pecunia secundum com. DD. sententiam : ergo à fortiori possunt occidere , qui ipse intentat inferre ignominiam , dummodo servetur moderamen in culpa & tutela .

524.

CONFERENTIA. LXXXVI.
SI Occisor puniatur pœna talionis , sive mor-